

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Філологічний факультет
Кафедра спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-
педагогічної роботи

Михальченко Н. В.

«28» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНА, ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ЛОГОПСИХОЛОГІЯ**

Ступінь бакалавра
Спеціальність 016 Спеціальна освіта
Освітньо-професійна програма Логопедія. Спеціальна психологія

2024-2025 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Карсканова С.В., кандидат психологічних наук,
доцент кафедри спеціальної освіти.

Програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти

Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

В. о. завідувача кафедри спеціальної освіти (Світлана КАРСКАНОВА)

Програму погоджено з гарантом ОП (Вікторія КИСЛИЧЕНКО)

Анотація. Програма спрямована на опанування студентами системи знань з основ логопсихології для забезпечення їх підготовки до практичної діяльності зі спеціального психологічного супроводу в системі освіти осіб з порушеннями мовлення та усунення і попередження дисбалансу між процесами навчання й розвитку цієї категорії та їх потенційними можливостями, удосконалення знань і умінь щодо здійснення корекційної функції професійної діяльності корекційного педагога.

Ключові слова: логопсихологія, нормальний психічний розвиток, патологія розвитку, порушення мови, профілактика та корекція мовних розладів.

The program aims is to master students' knowledge system with basics of logopsychology to ensure their preparation for practical activities for special psychological support in the education system with speech disorders persons and the elimination and prevention of imbalances between learning and development processes of this category and their potential opportunities, improving knowledge and skills in the implementation of correctional functions of professional activity of the correctional teacher.

Keywords: logopsychology, normal mental development, developmental pathology, speech disorders, prevention and correction of speech disorders.

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – проєкт, наукова стаття	Спеціальність: 016 Спеціальна освіта	Семестр	
Загальна кількість годин – 240		3-й	4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 6 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Ступінь: бакалавр	Лекції	
			10
		Практичні, семінарські	
			10
		Лабораторні	
http://moodle.mdu.edu.ua/my/		Самостійна робота	
			40
		Вид контролю: екзамен, залік	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: 80/160 год.: 80 год. – аудиторні заняття, 160 год. – самостійна робота; – (22%/78%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу : здобуття студентами знань про основні закономірності психічного розвитку в онтогенезі й особливості психічного розвитку дітей з вадами мовлення та психокорекційну роботу з ними, спираючись на знання суміжних наук (загальної й спеціальної психології та педагогіки, медицини, нейролінгвістики, нейропсихології, психолінгвістики, логопедії тощо).

Завдання курсу є: усвідомити діалектику становлення психічних якостей дитини-логопата та її особистості в цілому, навчитися творчо і критично оцінювати отримані матеріали, бачити перспективи розвитку цієї науки, а також грамотно й творчо використовувати набуті знання у психокорекційній роботі.

Передумови для вивчення дисципліни: спеціальна, порівняльна психологія, психопатологія та психотерапія, корекційна педагогіка з основами спеціальної дидактики.

Навчальна дисципліна складається з 8 кредитів.

Програмні результати навчання:

Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими програмними результатами навчання: ПРН 1. Застосовувати отримані знання в галузі спеціальної та інклюзивної освіти при вирішенні навчально-виховних та науково-методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 2. Організувати і проводити психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку;

ПРН 3. Вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних навчально-виховних закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 4. Здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями психофізичного розвитку, планувати та проводити з ними корекційно-розвивальну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходу.

ПРН 5. Сприяти соціальній адаптації дітей з порушеннями психофізичного розвитку, готувати їх до суспільної та виробничої діяльності.

ПРН 6. Організовувати колектив дітей з порушеннями психофізичного розвитку та інтегрованого колективу; здійснювати педагогічний супровід дітей з особливостями психофізичного розвитку в ролі асистента вчителя інклюзивного класу.

ПРН 7. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів.

ПРН 8. Використовувати сучасні технічні засоби навчання і виховання, спеціальну апаратуру.

ПРН 9. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями) систематично підвищувати свою кваліфікаційну компетентність.

I. Загальнопредметні

ПРН 7. Використовувати різноманітні методи та форми виховної роботи, прогресивні прийоми керівництва навчальною, трудовою та суспільною діяльністю учнів.

ПРН 8. Використовувати сучасні технічні засоби навчання і виховання, спеціальну апаратуру.

ПРН 9. Співпрацювати з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (медиками, психологами, вчителями, вихователями) систематично підвищувати свою кваліфікаційну компетентність.

ЗК-1.7. Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє ефективності корекційно-реабілітаційного процесу, розвитку й саморозвитку особи порушеннями психофізичного розвитку, творчому підході до корекційно-реабілітаційного навчально-виховного процесу в спеціальних і загальноосвітніх закладах. Здатність оцінювати результати корекційно-педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності корекційного процесу в закладах Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я і Міністерства праці та соціальної політики; здатність до корекційно-педагогічної і навчально-реабілітаційної рефлексії

ЗК-3.1. Комунікативна компетентність. Здатність спілкуватися державною мовою та володіння необхідним лексичним мінімумом іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності. Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології.

ЗК-3.2. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Знання основних методів наукового пошуку; вміння узагальнювати отримані результати, обробляти та аналізувати інформації з різних джерел, оформлювати і презентувати результати наукової діяльності відповідно вимог в процесі корекційно-педагогічної діяльності.

ЗК-3.4. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини для розв'язання корекційних і комунікативно-мовленневих задач у професійній діяльності фахівця-дефектолога, вихователя, асистента вчителя й у повсякденному житті.

II Фахові:

ФК.-1 Теоретико-методологічна. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з обмеженими психофізичними можливостями; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності).

ФК.-3 Комунікативно-педагогічна. Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єкту комунікацію.

ФК.-4 Проектувальна. Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх та спеціальних закладах освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

ФК.-5 Організаційна (відповідно до нозології) Здатність до застосування знань основних правил організації корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

ФК.-6. Психологічна компетентність (відповідно нозології). Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дитини як суб'єктів корекційно-освітнього і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку і дизонтогенезу. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейроконсультативна, нейрокорекційна, нейропсихологічна, психолінгвістична тощо.

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.

Тема 2.. Диференціація фізіологічних і патологічних, органічних і функціональних, центральних і периферичних вад мовлення.

Тема 3 Сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими вадами.

Тема 4. Порушення фонематичного сприйняття, зв'язок між розладами мовнорухового та мовнослухового аналізаторів.

Тема 5. Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях.

Тема 6. Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях. Збіднення уваги при наявності мовленнєвих вад.

Тема 7 Пам'ять дітей із загальним недорозвитком мовлення.

Тема 8. Особливості мислення при мовленнєвих порушеннях.

Тема 9. Вимоги до методів психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з вадами мовлення. Основні етичні вимоги та правила непсиходіагностичного обстеження.

Тема 10. Особливості психодіагностики дітей з порушеннями мовлення.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Закономірності нормального психічного розвитку і при патології.

Тема 1. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.

Тема 3 Сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими вадами.

Тема 4. Порушення фонематичного сприйняття, зв'язок між розладами мовнорухового та мовнослухового аналізаторів.

Тема 5. Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях.

Кредит 2. Загальні закономірності психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.

Тема 6. Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях. Збіднення уваги при наявності мовленнєвих вад.

Тема 7 Пам'ять дітей із загальним недорозвитком мовлення.

Тема 8. Особливості мислення при мовленнєвих порушеннях.

Тема 9. Вимоги до методів психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з вадами мовлення. Основні етичні вимоги та правила непсиходіагностичного обстеження.

Тема 10. Особливості психодіагностики дітей з порушеннями мовлення.

3. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	конс	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Закономірності нормального психічного розвитку і при патології.</i>						
Тема 1. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.	6	2				-
Тема 2. Диференціація фізіологічних і патологічних, органічних і функціональних, центральних і периферичних порушень мовлення.	6	2				-
Тема 3. Сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими порушеннями	4		2			4
Тема 4. Порушення фонематичного сприйняття, зв'язок між розладами мовнорухового та мовнослухового аналізаторів.			2			
Тема 5. Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях		2				
Усього:	30	6	4			20
<i>Кредит 2. Загальні закономірності психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.</i>						
Тема 6. Особливості уяви при мовленнєвих порушеннях. Збіднення уяви при наявності мовленнєвих вад.	8		2			6
Тема 7. Пам'ять дітей із загальним недорозвитком мовлення.	6	2				6
Тема 8. Особливості мислення при мовленнєвих порушеннях.		2				
Тема 9. Вимоги до методів психолого-педагогічної діагностики розвитку осіб з вадами мовлення. Основні етичні вимоги та правила непсиходіагностичного обстеження.			2			
Тема 10. Особливості психодіагностики дітей з порушеннями мовлення.			2			
Усього:	30	4	6			20
За II семестр:	120	10	10			40

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість год.
<i>Кредит 1. _Закономірності нормального психічного розвитку і патології_</i>		
1.	Тема 1. Закономірності нормального психічного розвитку і патології.	1
2.	Тема 2. Загальна характеристика мовленнєвих порушень в дитячому віці.	1
	Тема 3. Диференціація фізіологічних і патологічних, органічних і функціональних, центральних і периферичних вад мовлення.	
<i>Кредит 2. Загальні закономірності психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.</i>		

3.	Тема 4. Сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими вадами.	1
4.	Тема 5. Порушення фонематичного сприйняття, зв'язок між розладами мовнорухового та мовнослухового аналізаторів.	1
Всього за II семестр:		14
Всього		30

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
<i>_Закономірності нормального психічного розвитку і патологі_</i>		
. Загальні закономірності психічного розвитку дітей з порушеннями мовлення.		
2.	Сенсорний розвиток дітей з мовленнєвими вадами	2
	_ Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях	
3.	Особливості уваги при мовленнєвих порушеннях	2
	Пам'ять дітей із загальним недорозвитком мовлення	
	Разом	36

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Загальна характеристика мовленнєвих порушень в дитячому віці.	2
2.	Психолого-педагогічна характеристика груп дітей з порушеннями мовлення	10
3.	Особливості пізнавальної діяльності дітей з порушеннями мовлення	20
4.	Психодіагностика дітей із ТПМ	20
5.	Специфіка розвитку мислення у осіб з ТПМ.	20
6.	Принцип єдиного інтелекту та професійного мислення	20
7.	Основні властивості й закономірності мислення	10
8.	Специфіка розвитку, діагностики та корекції пам'яті у осіб з ТПМ	20
9.	Диференціація фізіологічних патологічних, органічних і функціональних, центральних і периферичних вад мовлення	10
10.	Формування самооцінки дитини з ТПМ	10
	Разом	40

11. Індивідуальне навчально-дослідне завдання. (для студентів ДФН)

Підготовка доповіді з висвітленням проблем:

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

Основне завдання цього виду діяльності – навчити студентів представляти результати власних досліджень у таких формах, як-от: реферат, доповідь, творча робота, презентація, портфоліо, відео-кейс, демонструючи при цьому:

Елементи наукового дослідження: аргументованість, логічність, лаконічність, науковість, використання досвіду попередників, самостійність, оригінальність.

Стиль і мова наукового дослідження Формально-логічний виклад думок; використання висловів, що відображають причинно-наслідковий зв'язок; Чіткість та однозначність

наукової термінології; Логічна конструкція тексту; Об'єктивність викладу; Посилання на джерела;

Цілісність та послідовність розвитку думки; Відсутність емоційно забарвлених елементів мови (якщо це не стосується спеціальної тематики та ілюстрацій); Необхідно і варто висловлювати власну думку (якщо вона має вагомні аргументи), але не слід зловживати займенником „я” настільки, щоб це кидалося у вічі; Використання безособових форм і пасивних конструкцій (встановлено, доведено, виокремлено, з'ясовано тощо); Ясність, доступність, зрозумілість положень і висновків.

Консультування з фахівцями, викладачами. Редагування власного тексту, грамотність, охайність. Дотримання основних вимог оформлення наукового тексту.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт.

Завданням підсумкового контролю (КР, іспит) є перевірка глибини засвоєння студентом навчального матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, коли

вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури. Аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре, коли студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати на достатньому рівні.

Студенту виставляється добре, коли студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, але не має достатніх знань та вмінь для формування висновків, припускає несуттєві неточності.

Студенту виставляється достатньо, коли студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється мінімально задовільно, коли студент володіє навчальним матеріалом поверхово та фрагментарно.

Оцінка за виконання *індивідуального наукового-дослідного завдання*, завдань *самостійної роботи* виставляється з урахуванням таких параметрів:

Чіткість та однозначність наукової термінології;

Логічна конструкція тексту;

Об'єктивність викладу;

Посилання на джерела;

Цілісність та послідовність розвитку думки;

Відсутність емоційно забарвлених елементів мови (якщо це не стосується спеціальної тематики та ілюстрацій);

Необхідно і варто висловлювати власну думку (якщо вона має вагомí аргументи), але не слід зловживати займенником „я” настільки, щоб це кидалося у вічі;

Використання безособових форм і пасивних конструкцій (встановлено, доведено, виокремлено, з'ясовано тощо);

Розподіл балів, які отримують студенти за 8 кредитів

Поточне тестування та самостійна робота								КР			Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T 7	T 8	КР 1	КР 2		200
100	100	100	100	100	100	100	100	30	30		

12. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

13. Методи навчання

- 1) наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація, ТЗН);
- 2) словесні (розповідь, опис, пояснення, доповнення, бесіда, диспут, дискусія, лекція)
- 3) практичні (вправи, практичні роботи, робота з книгою).

Самостійні роботи, виконання тестових завдань, контрольні роботи, залік (попередній, поточний, періодичний, тематичний, підсумковий)

14. Рекомендована література

Базова

Базова

1. Питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова.– Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. – Т.1. - 452 с.
2. Аксьонова О. Г. Особливості сенсорного розвитку у дітей з тяжким порушенням мовлення / О. Г. Аксьонова // Корекційна педагогіка і психологія. – 2015. – №6. – 140 с
3. Глущенко І.І. Корекція лексичної сторони мовлення на логопедичних заняттях у молодших школярів із затримкою психічного розвитку: дис. ... канд. пед. наук: 13.0003 / І.І. Глущенко; Херсонський держ. ун-т. – К., 2010. – 288с.
4. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03 / В.А. Кисличенко. – К., 2011. – 20 с
5. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: Монографія / А. А. Колупаєва. – К. : «СаммітКнига», 2009. – 272 с.
6. Колупаєва А. А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади: Монографія. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 458 с.
7. Колупаєва А. А. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник. Кн. 4 / за заг. ред. Колупаєвої А. А. – К. : ТОВ ВПЦ «Літопис-XX». – 2010.
8. Конопляста С. Ю. Логопсихологія.: За ред. М.К. Шермет / С. Ю. Конопляста, Т. В. Сак ; Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2017. – 293 с.

9. Кравець Н. П. Формування та корекція емоційної сфери розумово відсталих учнів молодшого шкільного віку / Н. П. Кравець, В. В. Шибецька // Молодий вчений. – 2015. – № 5 (20). – 2015. – С. 15–18.
10. Кривоніс М. Л. Сенсорний розвиток : з досвіду роботи – Х. : Видавництво «Ранок», 2012. – 256 с
11. Мартиненко І.В. Логопсихологія: курс лекцій. Навчальний посібник. 2 вид., виправл. і доповн. / І. В. Мартиненко. - К. : ДІА, 2016. - 116 с.
12. Мартиненко І.В. Психологічні засади формування комунікативної діяльності дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення, К. : ДІА, 2017
13. Мартиненко І.В. Комунікативний тренінг дітей старшого дошкільного віку з системними порушеннями мовлення: навчально-методичний посібник, Київ: ДІА, 2017
14. Мартиненко І.В. Логопсихологія: курс лекцій. Навчальний посібник. – К.: ДІА. – 2014. – 100 с.
15. Мартиненко І.В. Логопсихологія: курс лекцій, Київ: ДІЛ, 2019
16. Мельніченко Т. В. Вступ до спеціальності. Логопедія [Текст] : навч.-метод. посіб. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки. - 2-ге вид., доопрац. та допов. - Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013, Модуль 2. - 2013. - 182 с. : рис., табл. - Бібліогр. в кінці розд. - 76 прим.
17. В. В. Тарасун Логодидактика [Текст] : навч. посіб. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т спец. педагогіки АПН України. - К. : [б.в.], 2004. - 348 с.: рис. - Бібліогр.: в кінці розд. - ISBN 966-660-154-0
18. Ревуцька О.В. Вибрані питання логопедії [Текст] : навч. посіб. [для студентів спец. 7.01010501 "Корекційна освіта (логопедія)", 8.01010501 "Корекційна освіта (логопедія)"] / О. В. Ревуцька ; Бердян. держ. пед. ун-т, Ін-т соц.-пед. та корекц. освіти. - Бердянськ : Ткачук О. В., 2014. - 287 с. - Бібліогр.: с. 266-278, в кінці тем. - 300 прим. - ISBN 978-966-2261-93-6
19. Рібцун Ю. В. Шляхи формування сенсорноперцептивної сфери у дітей з вадами мовленнєвого розвитку / Ю. В. Рібцун // Логопед. – 2015. – №11. – С. 4-9.
20. Український дефектологічний словник / За ред. В. І. Бондаря. – К. : 2000. – 902 с.
21. Омельченко І. М. Програма «Розвиток мовлення» для дітей із затримкою психічного розвитку: концептуальне підґрунтя та алгоритми реалізації / І. М. Омельченко // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2016. – №4 (80). – С. 41–51.
22. Омельченко І. М. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для підготовчих, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей із затримкою психічного розвитку [Електронний ресурс] / І. М. Омельченко, Л. О. Федорович. – К, 2015. – 188 с. – Режим доступу до ресурсу: [http://lib.iitta.gov.ua/704477/УДК 376-056.264-053.5](http://lib.iitta.gov.ua/704477/УДК%20376-056.264-053.5)
23. Шеремет М. К. Логопедія : підручник – К.: «Слово», 2015. 672 с
24. Шеремет М.К., Мартиненко І.В. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник. К.: КНТ, 2006. 360 с.

Допоміжна

1. Андрусишина Л. Особливості довільної пам'яті у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення // Дефектологія. — 1999. — № 4.
2. Бех І.Д. Виховання особистості. — К., 2003.
3. Детская психоневрология / Под ред. Л.А. Була-ховой. — К., 2001.
4. Діти з особливими потребами у початковій школі: Поради батькам / За ред. В.І. Бондаря, В.В. Засенка. — К., 2006.
5. Кисличенко В.А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. Монографія. Миколаїв : Гліон, 2016. 218 с.

6. Кисличенко В.А. Спеціальна педагогіка з основами спеціальної дидактики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу. Частина I / І. В. Середа, В. А. Кисличенко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. 164 с.
7. Кисличенко В.А. Формування комунікативних вмінь у осіб з моторною формою афазії/ Кисличенко В.А., Карсканова С.В. Věda a perspektivy, 2024, No 6(37). P. 152–161. URL <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/issue/view/248>
8. Карсканова С.В. Психодіагностика (частина1), Навчальний посібник. Миколаїв: Гліон. – 2020. – 148 с.
9. . Кисличенко В.А. Логопедичний супровід сім’ї як системна логопедична допомога родині, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення Науково-методичний журнал «Логопедія». № 6. 2015 С.24 – 30
10. . Кисличенко В.А. Діагностика сформованості фонематичних процесів у дітей з ЗНМ III рівня засобами комп’ютерних технологій Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського. Педагогічні науки : зб.наук.пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. № 3 (66), вересень 2019. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. 114-120 с.
11. Карсканова С.В Психологічне благополуччя майбутнього логопеда як основа фахової підготовки Науковий вісник Миколаївського державного університету імені ВО Сухомлинського. Сер.: Педагогічні науки. : зб.наук.пр. / за ред. проф. Тетяни Степанової. Миколаїв, МНУ, 2019
12. Карсканова С.В., Білюк О.Г. Розвиток соціального інтелекту майбутнього дефектолога. Наук. вісник МНУ ім. В.О.Сухомлинського. Психологічні науки: збірник наукових праць/ за ред. Ірини Савенкової. - №1 (20), листопад 2020. - Миколаїв: МНУім В.О. Сухомлинського, 2020 -84с., С. 5-10.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://moodle.mnu.mk.ua/course/c>
2. <http://library.mk.ua> info@library.mk.ua
3. <http://e-catalog.mk.ua/>
4. Заширинская О.В. Психология детей с задержкой психического развития. Хрестоматия: Учебное пособие для студентов факультетов психологии.-М., 2004. - 432 с. - 1 экз.
5. Петрова В.Г. Психология умственно отсталых школьников: Учебное пособие для студентов высших пед. учеб. Заведений - М.: Академия, 2002. - 160 с. - 1 экз.
6. Лебединский В.В. Нарушение психического развития у детей: учебное пособие. – М., 1985. 167 с. - 1 экз.
7. Осипова А.А. Общая психокоррекция. Учебное пособие для студентов вузов. - М.: ТЦ Сфера, 2005. - 512 с. - 2 экз.
8. Бочелюк В.Й., Турбова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями. –К. : Центр учбової літератури, 2011. - 264 с. - 30 экз.